

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרָשַׁת כִּי תֵשָׂא

יציאת השבת:

18:10

ירושלים: 18:09

יח' אדר א' תשע"ט

הפטרה: וישלח אחאב. אשכ: ויהי ימים רבים.

יציאת השבת ר"ת 18:40

גיליון 520

כניסת השבת:

17:00

ירושלים: 16:55

וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא' – אֲנִי מִנְחָ'

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

משה רבנו בפרשתנו מוסר את נפשו על עם ישראל. אמנם מחד, הוא טווחן את העגל וזורח אותו במים, משקה את העם והורג את עובדי העגל. אך מאידך אינו מאפשר לה' להשמיד את עם ישראל. מגדיל משה ואומר (בפסוק לב): "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר קִתְּבָתָּ". בהקשר לזה מעיר האר"י הקדוש: ודע לך שמשה היה מנח, וכן רמזו בפסוק: "וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא" – אותיות אני מנח. פירוש, נח בזמנו לא פעל די הצורך להצלת בני דורו. עד שהנביא קרה למבול על שמו של נח "מי נח", שהיה עליו לבקש על בני דורו שינצלו ולא עשה כן ואותו הדור נמחו במים. ואילו משה היה התיקון של נח בכך שביקש על בני דורו שינצלו ואילו על עצמו אמר: "וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא".

לכשנעייץ נמצא כי בין משה לנח יש דברים משותפים. שניהם ניצלו בתיבה, משה בתחילת חייו הושם בתיבה על פני היאור ואילו נח לקראת סוף חייו נצטוו לעשות תיבה ובה ניצל מן המבול. נח לא מוכיח את בני דורו כיוון שכך הוא מצטוו לבנות תיבה ובדרך זו להעביר מסר לבני דורו. כאשר הם שואלים אותו נח למה צריך תיבה? הוא מודיע להם כי עתיד ה' להביא עליהם מבול אם לא יחזרו בתשובה.

לפי רבותינו, תהליך בניית התיבה ארך מאה ועשרים שנה. זו גם אחת המסקנות של ריבוננו של עולם על אורך שנות חייו של אדם בעולם: "לא ידון... כי יצר לב האדם רע מנעוריו והיו ימיו מאה ועשרים שנה בשגם הוא בשר". "בשגם" גימטרייה "משה" ואכן חייו היו מאה ועשרים שנה. על נח נאמר: "ונח מצא חן בעיני ה'". ואילו ה' אמר למשה: "כי מצאת חן בעיני". וגם משה אמר: "אם נא מצאתי חן בעיניך". חן זה נח. משה בדרך הבקשה שלו לפני ה' להגן על בני דורו, מזכיר לבורא עולם אני התיקון של נח ולכן אני נלחם להציל את בני ישראל ולכן עליך לשמוע לתחינת. מול הנהגתו של נח, שאומנם היה צדיק, כפי שמעיד עליו הכתוב, אך לא נלחם להציל את בני דורו, עומד משה רבינו שאינו מוותר ומוכן אפילו להימחות מן העולם כדי להציל את בני דורו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו!

שבת היא האות בין עם ישראל לבורא עולם, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", וכן זיכרון היא לישראל 'כי עבד היית בארץ מצרים'. שמירת השבת היא השלט המכריז על הבית כולו כי כאן מדובר בבית יהודי!

יוסף מוקיר שבת

בעיירה אחת גר יהודי ושמו יוסף שעמל קשה לפרנסתו והיה מכלכל את משפחתו בצמצום רב במשך ימות השבוע, כדי שיוכל לכבד ולענג את השבת במטעמים לרוב ובעיקר במצוות אכילת דג ביום השבת, משום כך כינו אותו הבריות יוסף מוקיר שבת.

בשכנותו גר נכרי אחד שנכסיו מרובים ביותר, אך כגודל הונו כך הייתה גדולה קמצנותו. יום אחד אמרו לנוכרי החוזים בכוכבים: כל נכסיד יפלו לידי יוסף שכנך. נבהל הנוכרי, הלך ומכר את כל נכסיו וקנה בהם יהלום, הכין לעצמו כובע לבד מפואר, שבצו במשבצות של זהב ובתוכם קבע את היהלום היקר. כך היה בטוח שיהא בידו לשמור על רכושו תחת ידו. אך כשעבר בגשר, הפריחה הרוח את הכובע והטילה אותו לים, היישר אל תוך לועו הפעור של דג גדול. התנחם הגוי שלפחות לא יקח היהודי את רכושו והלך לדרכו אבל וחפוי ראש.

אך כעבור ימים אחדים נצוד הדג והביאוהו לשוק ביום שישי אך מפאת השעה המאוחרת לא נמצאו קונים בשוק, התעצבו הדייגים אל לבם, דג יפה זה לא יהא אדם לוקחו? עד שאמרו: לכו והביאוהו אצל יוסף מוקיר שבת, כי רגיל לקנות דג לכבוד שבת ודאי ישמח בדג גדול ויפה.

ואכן הביאו את הדג אל יוסף ששמח על שביכולתו לענג את השבת כראוי וקנה את הדג. והנה חותך יוסף את בשרו ומצא בתוכו יהלום. שמח יוסף ביותר על שכעת יוכל לענג את השבת בכפל כפלים. לאחר השבת מכר יוסף את המרגלית בכסף רב מאוד והפך לעשיר מופלג. פגשו זקן אחד (לפי רבותנו היה זה אליהו הנביא) ואמר לו: מי שלוה בשביל השבת, השבת פורעת לו את כל חובותיו.

הקצב מכבד השבת

אמר רבי חיא: פעם אחת נתארחתי אצל בעל בית בלודקיא והביאו לפניו שלחן אחד של זהב ומשאו ששה עשר בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתונות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים. וכשהן מניחין, אומרים: 'לה' הארץ ומלואה' וגו' (תהלים כד, א). וכשהן מסלקין אותו אומרים: 'השמים שמים לה' וגו' (שם קטו, טז). אמרתי לו: במה זכית לכך? אמר לי קצב הייתי וכל בהמה שהיתה נאה ושמנה מחברתה, אמרתי: זו לשבת. אמרתי לו: ברוך המקום שזיכך לכך: (שבת קיט).

מי אמר את הכותרת שלמעלה? האם הרבנות הראשית? או שמא חברי הבר"ץ החרדי? דוקא בימים שישנו ויכוח על שמירת השבת במרחב הציבורי, כדאי להיזכר במנהיגי העבר, אשר ראו בשמירת המסורת היהודית יסוד בתקומת עם ישראל בארצו, גם אם לא שמרו מצוות בעצמם:

כללים בהלכות שבת

א. שבייתה בשביעי ממלאכה - מצות עשה, שנאמר "וביום השביעי תשבות" (שמות כג, יב; שמות לד, כא). וכל העושה בו מלאכה, ביטל מצות עשה, ועבר על לא תעשה, שנאמר "לא תעשה כל מלאכה" (שמות כט; דברים ה, יג). ומה הוא חייב על עשיית מלאכה-אם עשה ברצונו בזדון, חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה (בימי המקדש), נסקל; ואם עשה בשגגה, חייב קרבן חטאת קבועה.

ב. כל מקום שנאמר בהלכות שבת שהעושה דבר זה חייב-הרי זה חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה, חייב סקילה; ואם היה שוגג, חייב חטאת. וכל מקום שנאמר שהעושה דבר זה פטור-הרי זה פטור מן הכרת, ומן הסקילה, ומן הקרבן; אבל אסור לעשות אותו דבר בשבת: ואיסורו מדברי סופרים, הרחקה מן המלאכה; והעושה אותו בזדון, מכין אותו מכת מרדות. וכן כל מקום שנאמר אין עושין כך וכך, או אסור לעשות כך וכך בשבת-העושה אותו דבר בזדון, מכין אותו מכת מרדות. וכל מקום שנאמר מותר לעשות כך וכך, הרי זה מותר לכתחילה. וכן כל מקום שנאמר אינו חייב כלום, או פטור מכלום-אין מכין אותו כלל.

ג. דברים המותרים לעשותן בשבת, ובשעת עשייתן אפשר שתיעשה בגללן מלאכה ואפשר שלא תיעשה-אם לא נתכוון לאותה מלאכה, הרי זה מותר. כיצד? גורר אדם מיטה וכיסא ומגדל וכיוצא בהן בשבת, ובלבד שלא יתכוון לחפור חריץ בקרקע בשעת גרירתן; ולפיכך אם חפרו הקרקע, אינו חושש בכך-לפי שלא נתכוון. וכן מהלך אדם על גבי עשבים בשבת, ובלבד שלא יתכוון לעקור אותן; לפיכך אם נעקרו, אינו חושש. ורוחץ ידיו מעפר הפירות וכיוצא בו, ובלבד שלא יתכוון להשיר השיער; לפיכך אם נשר, אינו חושש. פרצה דחוקה מותר להיכנס לה בשבת, אף על פי שמשיר צרורות. וכן כל דבר שאינו מתכוון כגון זה.

ד. עשה מעשה, ונעשית בגללו מלאכה שוודאי תיעשה בשביל אותו מעשה אף על פי שלא נתכוון לה, חייב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שלא תיעשה אותה מלאכה. כיצד: הרי שצריך לראש עוף לשחוק בו לקטן, וחתך ראשו בשבת אף על פי שאין סוף מגמתו להריגת העוף בלבד, חייב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שיחתך ראש החי אלא והמוות בא בשבילו, וכן כל כיוצא בזה.

ה. כל העושה מלאכה בשבת אף על פי שאינו צריך לגוף המלאכה, חייב עליה. כיצד? הרי שכיבה את הנר מפני שהוא צריך לשמן כדי שלא יאבד, או כדי שלא ישרף חרס של נר חייב: מפני שהכיבוי מלאכה, והרי נתכוון לכבות, ואף על פי שאינו צריך לגוף הכיבוי, ולא כיבה אלא מפני השמן או מפני החרס או מפני הפתילה הרי זה חייב. וכן המעביר את הקוץ ארבע אמות ברשות הרבים, או המכבה את הגחלת, כדי שלא יזקוק בהן רבים חייב: אף על פי שאינו צריך לגוף הכיבוי, או לגוף ההעברה, אלא להרחיק ההיזק הרי זה חייב, וכן כל כיוצא בזה.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לדפוס: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה יהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיזה. אלגרה בת ג'אן. אסתר בת זוהרה. מול בת ענולה. רחמים בן סולשט. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו. להחזרת נעדרי צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן, הרב שלמה צורף, יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קרושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמירם. נדיר נחום. נסים כהן. חבי צעדי. יצחק בן מול מורח. מרדכי ומושה מורח. ישראל אברהם נתן. אברהם אוהיון. מרדכי צאנז. ראובן אלון בן נסיה. יצחק ועמרם אטיאם. ר' חיים אהרנה. לוי יצחק אמרדי. אורן מועלים. אליהו טייטל. דוד חגי. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דמרי. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן גמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מורח. יצחק ושמחה אילון. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאח אסטרונג. נדריה שמעון. מנירה לוי. ליט שבת. אסתר בת תורא. אסתר חדר. חנה יצחקי. דינה פונדק. אליהו בת פריחה. תרצה ויגדון. אסתר וענבר נחום. דניאל אלמליח. אליהו אדרי. נסים מלי מרים ועננו. עזיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעמה בת מלורה. לואיזה מדר. זוהרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אוליאל. יוכבד ועקנין. עישה דהן. ברכה סופן. רותי אנול. סבטלה בת אולנה. אסתר איכנ. כמיה דירי. כמיה כהן. אליס טובול. אילה שחר. רבקה ישעיהו. אריאל דרסעבר ז"ל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריץ, ועיציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעונינים להשתתף בחוצאת עלון זה טא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה